

7.11.2022

Viite: Talousvaliokunta 10.11.2022 / HE 116/2022 vp / Lausuntopyyntö

Ympäristöministeriön asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle Ilmastorahasto Oy -nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä

Talousvaliokunta on pyytänyt ympäristöministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle Ilmastorahasto Oy -nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä. Ympäristöministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Tausta ja tavoitteet

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki Ilmastorahasto Oy:sta, joka on valtion kokonaan omistama erityistehtäväyhtiö. Ilmastorahasto perustettiin 21.12.2020 Valtion kehitysyhtiö Vake Oy:n pohjalle tehtävänään edistää ilmastomuutoksen torjuntaa ja teollisuuden vähähiilisyyden vauhdittamista sekä digitalisaatiota. Lakiesityksen tavoitteena on edesauttaa Suomen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista vuoteen 2035 mennessä.

Esityksellä säädettäisiin valtiontuen käytöstä Ilmastorahaston sijoituksissa ja rahoituksessa, mikä lisäisi yhtiön keinovalikoimaan mahdollisuuden valtiontueksi katsottavalla asymmetrisellä rahoituksella vauhdittaa Suomen hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamista. Ilmastorahastoa koskevaa sääntelyä ei ole aiemmin, ja valtiontukien hyödyntäminen Ilmastorahaston toiminnassa edellyttää laintasoista sääntelyä. Esityksen myötä säädettäisiin lain tasolla yhtiön toiminnan tarkoituksesta, organisoinnista, ja taloudellisista toimintaperiaatteista, joita koskien nykyisin on noudatettava työ- ja elinkeinoministeriön 21.12.2020 päätöksellään antamaa Ilmastorahasto Oy:n toimiohjetta.

Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä, jonka vastuulla on yhtiön omistajaohjaus. Ympäristöministeriö vastaa muun muassa ilmasto- ja luonnon monimuotoisuutta ja luonnonvarojen kestävästä käytöstä koskevaa valmistelua. Ilmastorahasto on keskeinen ympäristöministeriön hallinnonalan tavoitteita edistävä erillistehtäväyhtiö.

Ympäristöministeriön huomiot

Ympäristöministeriö kannattaa sitä, että Ilmastorahasto toiminnasta säädetään lailla ja että sen toiminta kytkeytyy vaikuttavasti ilmastotavoitteiden edistämiseen. Lakiesitys on ympäristöministeriön näkemyksen mukaan kehittynyt parempaan suuntaan lausuntokierroksen jälkeen. Erityistehtäväyhtiön tarkoitus sekä periaatteet, joiden mukaisesti yhtiö voi myöntää rahoitusta hankkeille, ovat esityksessä ympäristöministeriön näkökulmasta huomioitu riittävällä tavalla. Ympäristöministeriö pitää tärkeänä, että esitetyssä taloudellisia toimintaperiaatteita koskevassa säännöksessä on ei merkittävää haittaa -periaate sekä edellytys asettaa etusijalle rahoituskohteet, joiden toteutumisella on todennettavalla tavalla suurin vaikutus yhtiön tarkoituksen

edistämiseksi. Näitä periaatteita noudatettaisiin myös toimeksiantoihin, joita työ- ja elinkeinoministeriö voisi esityksen nojalla antaa yhtiölle.

Ympäristöministeriöllä ei ole huomauttamista lakiesityksessä esitettyihin valtiontuen ja takaisinperinnän säännöksiin. Ympäristöministeriö pitää tarkoituksenmukaisena hyödyntää valtiontukielementtejä tarvittavalla tavalla yhtiön toiminnassa vauhdittamassa päästövähennystoimia ja osaltaan edistääkseen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista. Valtiontukien hyödyntäminen mahdollistaa sellaisten hankkeiden tukemisen, jotka ilman Ilmastorahaston mukanaoloa eivät toteutuisi lainkaan, toteutuisivat pienemmässä mittakaavassa tai myöhemmässä vaiheessa.

Ympäristöministeriö haluaa lopuksi korostaa sitä seikkaa, että ilmastonmuutoksen hillinnällä ja sen vaatimilla investoinneilla on kiire ja että aikajänne muutoksen pysäyttämiseksi on rajallinen. Ensisijaisesti vihreä siirtymä perustuu yksityiseltä sektorilta tulevaan rahoitukseen, mutta julkisella rahoituksella voi olla investoinneissa merkittävä vipuvaikutus. Julkisen sektorin tehtävä on tukea ja vauhdittaa vihreää siirtymää eri politiikkakeinoin, kuten lainsäädännöllä, infrastruktuurilla ja julkisella rahoituksella. Ilmastorahastolla on merkittävä rooli paikkaamassa rahoituskapeikkoja erityisesti uusiin ratkaisuihin tai teknologioihin liittyvissä hankkeissa, joihin liittyy erityisiä riskejä yksityisen rahoittajan näkökulmasta. Ilmastorahaston ensimmäiset sijoitukset ovat osoittaneet, että yhtiön rahoitukselle on tarvetta skaalautuvan kestävä liiketoiminnan vauhdittajana eri sektoreilla ja että julkisen rahoittajan mukaantulo kriittisessä vaiheessa tyypillisesti auttaa yritystä jatkorahoituksen saamisessa markkinoilta. Tarpeen Ilmastorahaston rahoitukselle voi odottaa jatkossa kasvavan globaalin vihreän siirtymän ratkaisujen kysynnän voimistuessa, ja siihen liittyy merkittäviä kasvumahdollisuuksia suomalaisille yrityksille

Lisätietoja:

Eeva Alho

Johtava asiantuntija

Ympäristöministeriö

puh. 0295250011